

Procesul de învățământ – încadrare conceptuală

- ❑ **Definiție:** principalul subsistem al sistemului de învățământ în cadrul căruia se realizează instruirea și educarea elevilor și studenților prin intermediul activităților proiectate, organizate și dirijate de către cadrele didactice.

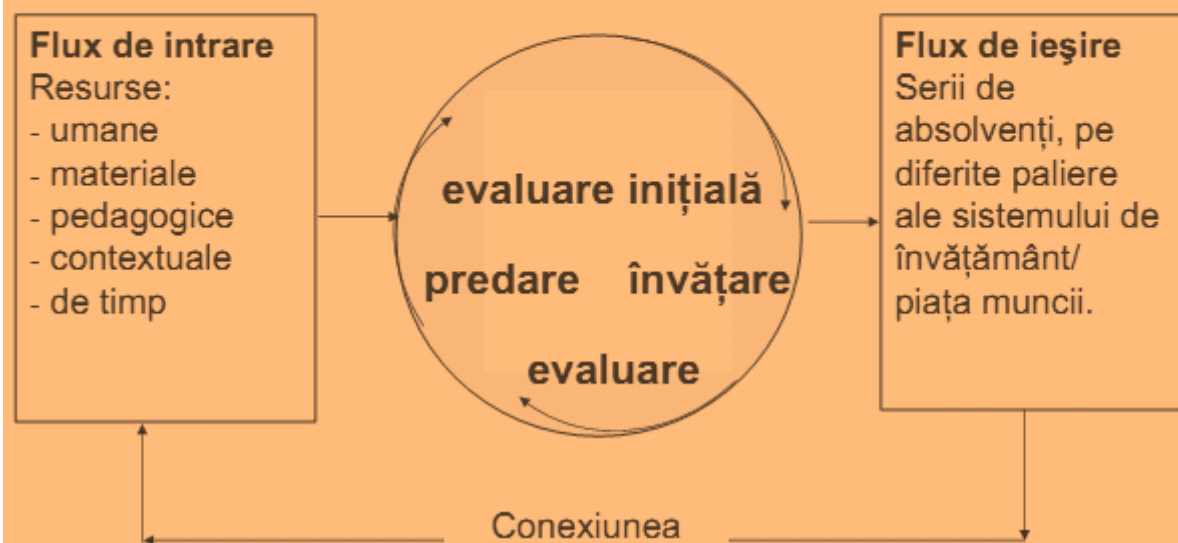
Dimensiuni ale procesului de învățământ

- ❑ Dimensiunea *funcțională* vizează finalitățile procesului de învățământ
- ❑ Dimensiunea *structurală* se referă la organizarea sistemului de instruire, prin utilizarea resurselor.
- ❑ Dimensiunea *operațională* face trimitere la desfășurarea activității, la strategii didactice, modalități de evaluare etc.

Caracteristicile generale ale procesului de învățământ

- ❑ Interacțiunea profesor-elev
- ❑ Interdependența informativ-formativ
- ❑ Reglarea – autoreglarea

Specificul abordării sistemice a procesului de învățământ

Exerciții reflexive

Argumentați dimensiunile procesului de învățământ prin raportare la structura curriculară rombică.

Analizați abordarea sistemică a procesului de învățământ și prezentați, din perspectiva specializării dvs., fiecare componentă.

Relația predare - învățare - evaluare

- ❑ Predarea și învățarea școlară sunt două procese corelative și coevolutive, care se află în raport de interdependență.
- ❑ Ambele procese sunt precedate de evaluarea inițială, se desfășoară concomitent cu evaluarea formativă (continuă) și sunt urmate de evaluarea finală sau de bilanț.

Predarea

- ❑ Activitate specifică profesorului, logică, de transmitere a cunoștințelor, de organizare și conducere a învățării.
- ❑ Angajează un tip de *comunicare pedagogică specială** care implică:
 - a) **definirea conceptelor fundamentale și operaționale** incluse în programele (pre) școlare /universitare;
 - b) **expunerea conținutului** (cunoștințe, deprinderi, strategii) în mod articulat și coerent, în cadrul unei teorii științifice;
 - c) **explicarea conținutului** prin diferite corelații și aplicații.

Predarea eficientă

presupune următoarele operații complementare:

- ☐ **operația de definire** - introducerea conceptelor în actul predării, concretizarea acestora prin descrierea unor obiecte, persoane, situații și simbolizarea lor prin cuvinte, semne, mișcări;
- ☐ **operația de expunere** - enunțarea noțiunilor, compararea și clasificarea acestora, prin demonstrații, compuneri, substituiți, argumentare, exprimarea opiniilor celor educați (elevi, studenți);
- ☐ **operația de explicare** - ordonarea cauzală consecutivă, procedurală, normativă, teleologică a cunoștințelor transmise la nivel de comunicare pedagogică.

Noi roluri ale profesorului

- ☐ **MODEL** - oferă elevului reperele necesare pentru atingerea obiectivelor propuse.
- ☐ **PRIETEN** - elevul poate apela atunci când are nevoie de sprijin, ascultare și ajutor.
- ☐ **CĂLĂUZĂ** - prezintă elevului alternative și soluții optime pentru atingerea unui obiectiv.
- ☐ **CONSILIER** - ascultă, parafrazează, empatizează, îndrumă elevul.
- ☐ **EXPERT** - oferă imaginea standardelor de cunoaștere și acțiune.
- ☐ **SUSȚINĂTOR** - sprijin pentru depășirea dificultăților întâmpinate în învățare.
- ☐ **FACILITATOR** - mediază accesul copilului la cunoaștere.

Stiluri de predare

după atitudine față de nou

- **stiluri creative** – flexibilitate, disponibilitate pentru a încerca noi practici sau idei;
- **stiluri rutiniere** - înclinație spre convențional, atitudini refractare în raport cu schimbarea.

după modalitatea de conducere

- **stilul democratic** - încurajarea libertății de gândire, relații de colaborare cu elevii;
- **stilul autoritar** - autoritate impusă, atitudine distantă față de elevi;
- **stilul laissez-faire** - permisivitate totală, relații neutre cu elevii, fără implicare afectivă.

Exerciții reflexive

Pe ce anume ar trebui să pună accentul un profesor care predă materia dvs pentru a realiza o predare eficientă? – raportați-vă la operațiile prezentate anterior

Dacă ați fi profesor ce stil de predare ați aborda? Argumentați răspunsul.

Învățarea

- ❑ Modificare în comportamentul unui individ, care are loc prin experiențe repetate, în interacțiunea cu mediul (Bower, Hilgard, 1974).
- ❑ Proces care determină o schimbare de durată a comportamentului celui care învață, a modului de a gândi, simți și acționa al acestuia.
- ❑ Procesele de învățare nu se observă nemijlocit, ci rezultă din compararea manifestărilor succesive ale celui care învață.

Teorii ale învățării

- ❑ **Teorii de tip asociaționist-behaviorist** (stimul-răspuns) - învățare comportamentală (externă).
- ❑ **Teorii cognitiviste** - interiorizarea acțiunilor externe și formarea operațiilor intelectuale; procesarea informațiilor.
- ❑ **Teorii constructiviste** - construcția operațiilor mintale în interacțiune cu mediul; accentul este pus pe activitatea elevului, profesorul are rol de mediator și facilitator în învățare.

Din perspectivă didactică învățarea este studiată într-o triplă ipostază:

- ❑ **Proces** - succesiune de operații, acțiuni, stări și evenimente interne, transformări ce intervin în structurile de cunoștințe, în operațiile mintale, în modul de reflectare a realității și de comportare a elevului.
- ❑ **Produs** - efecte materializate ale schimbărilor cantitative și calitative, relativ permanente și stabile, exprimate în termeni de cunoștințe, noțiuni, deprinderi, priceperi, comportamente.
- ❑ **Condiționare** - internă, prin factori biologici și psihici, și externă, prin factori de mediu, proximali și distali.

Stilul de învățare

- ❑ Reprezintă modalitatea preferată de receptare, prelucrare, stocare și reactualizare a informației și se formează prin educație.
- ❑ Diferențiem stiluri de învățare,
 - ❑ După componenta genetică implicată există patru stiluri de învățare principale: auditiv, vizual, tactil și kinestezic.
 - ❑ După emisfera cerebrală activată predominant în învățare se diferențiază două stiluri cognitive: stilul global (dominanță dreaptă) și stilul analitic sau secvențial (dominanță stângă).

Stilul de învățare	Caracteristici ale comportamentului de învățare
Stilul auditiv	■ învață din explicațiile profesorului; ■ verbalizează acțiunea întreprinsă pentru a învăța; ■ este eficient în discuțiile de grup.
Stilul vizual	■ este important să vadă textul scris; ■ învață pe bază de ilustrații, hărți, imagini, diagrame; ■ recitirea/rescrierea materialului sunt metodele de fixare.
Stilul tactil	■ are nevoie să se implice fizic în activitatea de învățare; ■ se exprimă folosind mișcarea mâinilor și comunicarea nonverbală.
Stilul kinestezic	■ învață din situațiile în care poate să experimenteze; ■ lipsa de activitate determină agitație, fiind etichetat drept copil tulburări de comportament.

Stilul cognitiv	Strategia de învățare utilizată
Stilul global	■ viziune de ansamblu asupra textului; ■ identificarea ideilor principale, a cuvintelor-cheie și a rezumatului care oferă perspectiva de ansamblu.
Stilul analitic	■ împărțirea textului în părți componente, prezentate pas cu pas și în ordine logică; ■ utilizarea sublinierii și a fragmentării textului; ■ fixarea unor idei pe măsura citirii textului și refacerea la urmă a întregii structuri.

Emisfera stângă	Emisfera dreaptă
☐ este responsabilă de ceea ce spunem, de limbaj, de cuvânt, de aspectul lingvistic al scrisului; ☐ traduce percepțiile în cuvinte, codând logic și analitic lumea reală; ☐ preferă detaliile pe care le abordează metodic, rațional, cauzal; ☐ se caracterizează prin gust pentru cuvinte, dicționare (cuvintele denumesc, numesc, descriu); ☐ amplifică frecvențele joase ale mesajului verbal; ☐ caută sensurile strâns înrudite ale cuvintelor; ☐ folosește propoziții, sintaxe pentru a interpreta mesajele; ☐ are înalte performanțe în folosirea procedeelelor gramaticale, regulilor sintactice.	☐ este sediul înțelegerii nonverbale; conexiune minimală cu cuvinte; ☐ dă tonul și intonația vocii, dă stilul de manifestare personală; ☐ oferă ritmul, muzicalitatea, analogiile, aspectul imagistic (exprima experiența în imagini); ☐ abordează informația intuitiv, contextual, relațional; ☐ caută sensurile îndepărtate, multiple, ambigue, metaforice ale cuvintelor. ☐ extrage informația paralingvistică (permite identificarea vocii, melodicității, intonației), apreciind mesajul acustic și mai puțin funcția lingvistică;

Evaluarea

- ❑ Componentă esențială a procesului de învățământ, poziționată de obicei final într-o succesiune de activități didactice.
- ❑ Vizează predominant produse ale învățării, dar tinde tot mai mult să se extindă și asupra proceselor, a condițiilor de desfășurare a activității didactice.
- ❑ Reprezintă o înlănțuire de operații de măsurare, apreciere și decizie privind progresele elevilor în învățare.